PRAWA PACJENTA
i ochrona zdrowia

Zadanie jest finansowane ze środków budżetu państwa w ramach dotacji celowej przekazanej Powiatowi Siedleckiemu.

Fundacja Młodzi Ludziom

NIEODPŁATNE USŁUGI
-POMOC PRAWNA
-PORADY OBYWATELSKIE
-MEDIACJA

Ministerstwo Sprawiedliwości

SPIS TREŚCI

01 Wprowadzenie

02 Prawo do świadczeń zdrowotnych

03 Prawo wyboru

04 Prawo do informacji

05 Prawo do wyrażenia zgody

06 Prawo do tajemnicy informacji

07 Prawo do poszanowania intymności i godności

08 Prawo do dokumentacji medycznej

09 Prawo do przechowywania rzeczy wartościowych

10 Prawo do zgłoszenia sprzeciwu

11 Prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego

12 Prawo do opieki duszpasterskiej

13 Skargi pacjentów

14 Odstąpienie od leczenia

15 Więcej informacji

Rozdział 01

Wprowadzenie

Każdy pacjent ma prawo do ochrony zdrowia. Wynika to z art. 68 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Prawa pacjenta są zbiorem praw, zawartych między innymi w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, ustawie o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta, ustawie o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, ustawie o działalności leczniczej.

Pacjent ma prawo do:

• świadczeń zdrowotnych;
• wyboru lekarza, pielęgniarki i położnej, a także szpitala;
• informacji o swoim stanie zdrowia;
• wyrażenia zgody na udzielenie świadczeń zdrowotnych lub odmowy takiej zgody;
• tajemnicy informacji z nim związanych;
• poszanowania intymności i godności;
• dokumentacji medycznej;
• przechowywania rzeczy wartościowych w depozycie;
• zgłoszenia sprzeciwu wobec opinii albo orzeczenia lekarza;
• poszanowania życia prywatnego i rodzinnego;
• opieki duszpasterskiej.

Rozdział 02

Prawo pacjenta do świadczeń zdrowotnych

- Pacjent ma prawo do świadczeń zdrowotnych udzielanych z należytą starannością, odpowiadających wymaganiom aktualnej wiedzy medycznej.
- Pacjent ma prawo do korzystania z rzetelnej, opartej na kryteriach medycznych listy oczekujących
- W sytuacji ograniczonej możliwości udzielenia odpowiednich świadczeń zdrowotnych, pacjent na prawo do przejrzystej, obiektywnej, opartej na kryteriach medycznych, procedury ustalającej kolejność dostępu do tych świadczeń
- Pacjent ma prawo żądać drugiej opinii.

W razie wątpliwości pacjent ma prawo żądać, by lekarz zasięgnął opinii innego lekarza lub zwołał konsylium lekarskie, a pielęgniarka (położna) zasięgnęła opinii innej pielęgniarki (położnej). Żądanie oraz ewentualną odmowę odnotowuje się w dokumentacji medycznej.

Pacjent ma prawo do natychmiastowego udzielenia świadczeń zdrowotnych ze względu na zagrożenie zdrowia lub życia!

Rozdział 03

Prawo wyboru

Każdy pacjent korzystający ze świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych ma prawo wyboru:

- w ramach podstawowej opieki zdrowotnej – lekarza, pielęgniarki i położnej;
- w ramach ambulatoryjnej opieki specjalistycznej - poradni specjalistycznej udzielającej świadczeń we właściwym zakresie , które mają umowę z NFZ. Wybór placówki medycznej realizującej świadczenia w ramach kontraktu z NFZ jest dowolny;

Pacjent ma prawo wyboru świadczeniodawcy udzielającego ambulatoryjnych świadczeń specjalistycznych (czyli poradni specjalistycznej), jednakże to prawo wyboru nie jest równoznaczne z prawem wyboru lekarza udzielającego świadczeń w danej poradni.

W przypadku gdy dana poradnia zatrudnia kilku lekarzy danej specjalności pacjent leczący się w ramach ubezpieczenia zdrowotnego nie ma prawa wyboru konkretnego lekarza prowadzącego leczenie. W sytuacji, gdy dana poradnia specjalistyczna zatrudnia kilku specjalistów z danej dziedziny i wszyscy oni przyjmują na bieżąco, nie ma jakichkolwiek przeszkód, aby pacjent mógł wskazać lekarza, u którego chciałby się leczyć. Brak ustawowego prawa nie oznacza braku możliwości. Przychylenie się do woli pacjenta w zakresie wyboru konkretnego lekarza zależne jest w tym wypadku od woli świadczeniodawcy.

- w ramach leczenia stomatologicznego – poradni specjalistycznej realizującej świadczenia z zakresu leczenia stomatologicznego, posiadającej umowę z NFZ;
- w ramach leczenia szpitalnego – dowolnego szpitala, posiadającego umowę z NFZ, na terenie całej Polski.

Rozdział 04

Prawo do informacji

- Pacjent ma prawo do informacji o swoich prawach, dlatego każda placówka udzielająca świadczeń opieki zdrowotnej jest zobowiązana umieścić stosowną informację na temat praw pacjenta.

- Pacjent ma prawo do informacji o rodzaju i zakresie świadczeń udzielanych u danego świadczeniodawcy oraz o osobach udzielających tych świadczeń.

- Pacjent ma prawo do informacji zrozumiałej i przystępnej dla niego. Ma prawo prosić o wyjaśnienia tak długo, aż przekazana informacja będzie przez niego w pełni zrozumiała.

- Pacjent ma prawo do informacji o swoim stanie zdrowia, rozpoznaniu, metodach diagnostycznych i leczniczych, dających się przewidzieć następstwach ich zastosowania albo zaniechania, wynikach leczenia oraz rokowaniu. Ma także prawo zdecydować, komu i jakie informacje o tym mogą być przekazywane.

- Pacjent ma prawo do rezygnacji z otrzymywania informacji. Powinien jednak dokładnie wskazać, z których informacji rezygnuje, np. o swojej sytuacji zdrowotnej.

- Pacjent do ukończenia 16. roku życia ma prawo do uzyskania od lekarza informacji w formie i w zakresie niezbędnym do prawidłowego udzielenia świadczenia!

- W przypadku utraty świadomości przez pacjenta obowiązują wcześniejsze ustalenia poczynione z pacjentem.

Rozdział 05

Prawo do wyrażenia zgody

Pacjent, także małoletni, który ukończył 16 lat, ma prawo do wyrażenia świadomej zgody na udzielenie świadczenia zdrowotnego. Prawo do wyrażenia zgody ma przedstawiciel ustawowy, a w przypadku jego braku – opiekun faktyczny, jeżeli pacjent:

- nie ukończył 18 lat,
- jest całkowicie ubezwłasnowolniony,
- niezdolny do świadomego wyrażenia zgody.

Pacjent ma prawo odmówić lub zażądać zaprzestania udzielania świadczenia. Prawo do wyrażenia sprzeciwu co do udzielenia świadczenia zdrowotnego, pomimo zgody przedstawiciela ustawowego lub opiekuna faktycznego ma pacjent:

- który ukończył 16 lat,
- ubezwłasnowolniony,
- chory psychicznie lub upośledzony umysłowo, lecz dysponujący dostatecznym rozeznaniem.

W takim przypadku wymagane jest zezwolenie sądu opiekuńczego.

W przypadku zabiegu operacyjnego albo zastosowania metody leczenia lub diagnostyki stwarzających podwyższone ryzyko dla pacjenta, zgodę wyraża się w formie pisemnej!

Zgoda lub odmowa powinna zostać poprzedzona przedstawieniem pacjentowi wyczerpującej informacji na temat planowanego, bądź już udzielanego świadczenia.

Rozdział 06

Prawo do tajemnicy informacji

Pacjent ma prawo do zachowania w tajemnicy przez osoby wykonujące zawód medyczny, w tym udzielające mu świadczeń zdrowotnych, informacji z nim związanych, a uzyskanych w związku z wykonywaniem zawodu medycznego.

W celu realizacji prawa pacjenta do tajemnicy informacji z nim związanych, osoby wykonujące zawód medyczny są obowiązane zachować w tajemnicy informacje związane z pacjentem, w szczególności ze stanem zdrowia pacjenta.

Przepisu tego nie stosuje się, gdy:

- tak stanowią przepisy odrębnych ustaw;
- zachowanie tajemnicy może stanowić niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia pacjenta lub innych osób;
- pacjent lub jego przedstawiciel ustawowy wyraża zgodę na ujawnienie tajemnicy;
- zachodzi potrzeba przekazania niezbędnych informacji o pacjencie związanych z udzielaniem świadczeń zdrowotnych innym osobom wykonującym zawód medyczny, uczestniczącym w udzielaniu tych świadczeń.

Osoby wykonujące zawód medyczny są związane tajemnicą również po śmierci pacjenta.

Rozdział 07

Prawo do poszanowania intymności i godności

- Pacjent ma prawo do poszanowania intymności i godności – osoba udzielająca świadczeń ma obowiązek postępować w sposób zapewniający poszanowanie tego prawa.

- Pacjent ma prawo do godnego umierania.

- Pacjent ma prawo do obecności bliskiej osoby przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych. Ze względu na bezpieczeństwo zdrowotne pacjenta lub w przypadku prawdopodobieństwa wystąpienia zagrożenia epidemicznego osoba udzielająca świadczeń zdrowotnych może odmówić obecności osoby bliskiej pacjentowi. Odmowa musi zostać odnotowana w dokumentacji medycznej.

- Obecność innych osób przy udzielaniu świadczenia, np. studentów medycyny, wymaga zgody pacjenta. Jeżeli pacjent jest małoletni, całkowicie ubezwłasnowolniony lub niezdolny do świadomego wyrażenia zgody, wymagana jest zgoda jego opiekuna oraz lekarza udzielającego świadczenia zdrowotnego.

Rozdział 08

Prawo do dokumentacji medycznej

- Pacjent ma prawo do dostępu do dokumentacji medycznej dotyczącej jego stanu zdrowia oraz udzielonych mu świadczeń zdrowotnych.

- Podmiot udzielający świadczeń zdrowotnych udostępnia dokumentację medyczną pacjentowi lub jego przedstawicielowi ustawowemu, bądź osobie upoważnionej przez pacjenta.

- Po śmierci pacjenta dokumentacja medyczna jest udostępniana osobie upoważnionej przez pacjenta za życia lub osobie, która w chwili zgonu pacjenta była jego przedstawicielem ustawowym.

Dokumentacja medyczna jest udostępniana:

- do wglądu, w tym także do baz danych w zakresie ochrony zdrowia, w miejscu udzielania świadczeń zdrowotnych;
- przez sporządzenie jej wyciągu, odpisu, kopii lub wydruku;
- przez wydanie oryginału za potwierdzeniem odbioru i z zastrzeżeniem zwrotu po wykorzystaniu;
- za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej;
- na informatycznym nośniku danych.

Rozdział 09

Prawo do przechowywania rzeczy wartościowych

Pacjent przebywający w podmiocie leczniczym wykonującym działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne w rozumieniu przepisów o działalności leczniczej, ma prawo do przechowywania rzeczy wartościowych w depozycie.

Koszty realizacji tego prawa ponosi ten podmiot leczniczy.

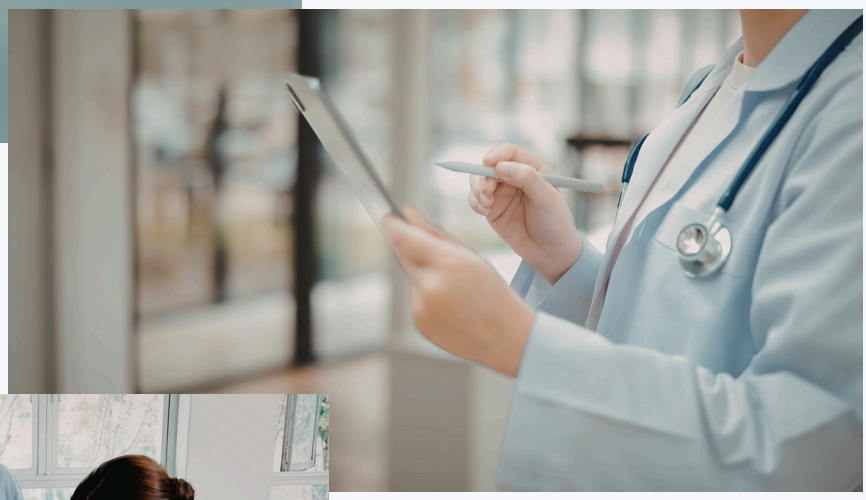

Rozdział 10

Prawo do zgłoszenia sprzeciwu

- Pacjent lub jego przedstawiciel ustawowy mogą wnieść sprzeciw wobec opinii albo orzeczenia lekarza, jeżeli opinia albo orzeczenie ma wpływ na prawa lub obowiązki pacjenta wynikające z przepisów prawa.

- Sprzeciw wnosi się do Komisji Lekarskiej działającej przy Rzeczniku Praw Pacjenta, za pośrednictwem Rzecznika Praw Pacjenta, w terminie 30 dni od dnia wydania opinii albo orzeczenia przez lekarza orzekającego o stanie zdrowia pacjenta.

- Sprzeciw wymaga uzasadnienia, w tym wskazania przepisu prawa, z którego wynikają prawa lub obowiązki pacjenta.

- W przypadku niespełnienia tych wymagań sprzeciw jest zwracany osobie, która go wniosła.

- Komisja Lekarska na podstawie dokumentacji medycznej oraz, w miarę potrzeby, po przeprowadzeniu badania pacjenta, wydaje orzeczenie niezwłocznie, nie później niż w terminie 30 dni od dnia wniesienia sprzeciwu.

- Od orzeczenia Komisji Lekarskiej nie przysługuje odwołanie.

Prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego

- Pacjent przebywający w zakładzie opieki zdrowotnej, przeznaczonym dla osób wymagających całodobowych lub całodziennych świadczeń zdrowotnych (np. w szpitalu), ma prawo do kontaktu osobistego, telefonicznego lub korespondencyjnego z innymi osobami, ale też ma prawo do odmowy takiego kontaktu.

- Pacjent ma prawo do dodatkowej opieki pielęgnacyjnej, która nie polega na udzielaniu świadczeń zdrowotnych (np. opieka sprawowana nad pacjentką w warunkach ciąży, porodu i połogu). Jeżeli zakład opieki zdrowotnej ponosi koszty realizacji powyższych praw, może obciążyć nimi pacjenta. Wysokość opłaty rekompensującej wspomniane koszty ustala kierownik zakładu, a informację o jej wysokości oraz sposobie jej ustalenia udostępnia się w lokalu zakładu opieki zdrowotnej.

Rozdział 12

Prawo do opieki duszpasterskiej

- Pacjent ma prawo do opieki duszpasterskiej.
- W sytuacji pogorszenia się stanu zdrowia lub zagrożenia życia pacjenta zakład opieki zdrowotnej, w którym pacjent przebywa, jest obowiązany umożliwić pacjentowi kontakt z duchownym jego wyznania.

Przestrzeganie i poszanowanie praw pacjenta jest jednym z podstawowych obowiązków świadczeniodawcy.

Kierownik zakładu opieki zdrowotnej lub upoważniony przez niego lekarz może ograniczyć korzystanie z praw pacjenta w przypadku wystąpienia zagrożenia epidemicznego lub ze względu na bezpieczeństwo zdrowotne pacjentów, a w przypadku niektórych praw także ze względu na możliwości organizacyjne zakładu.

Rozdział 13

Skargi pacjentów

Jeżeli pacjent lub osoba go reprezentująca uzna, że prawa pacjenta zostały naruszone, może:

- zwrócić się z interwencją do bezpośredniego przełożonego osoby udzielającej świadczenia, a następnie do kierownictwa placówki;
- złożyć skargę do Rzecznik Praw Pacjenta;
- zwrócić się do Rzecznika Odpowiedzialności Zawodowej, który działa przy Okręgowej i Naczelnej Izbie Lekarskiej, a także przy Okręgowej i Naczelnej Izbie Pielęgniarek i Położnych – jeżeli naruszenie prawa dotyczyło czynności medycznej;
- skierować sprawę do sądu – jeżeli w wyniku działania lub zaniechania zakładu opieki zdrowotnej naruszono dobro osobiste pacjenta lub wyrządzono mu szkodę materialną;
- złożyć skargę do świadczeniodawcy;
- złożyć skargę do NFZ. Skarga pisemna, która nie zawiera imienia i nazwiska (nazwy) oraz adresu osoby, która ją wniosła, nie zostanie rozpatrzona.

Skargi mogą być składane ustnie lub pisemnie. Pacjent ma prawo żądać pisemnego potwierdzenia przyjęcia skargi. Nie rozpatruje się jako skarg pism dotyczących spraw, które zostały rozstrzygnięte prawomocnym wyrokiem sądu lub ostateczną decyzją administracyjną.

Rozdział 14

Odstąpienie od leczenia

Lekarz może nie podjąć lub odstąpić od leczenia pacjenta, o ile nie zachodzi przypadek niecierpiący zwłoki.

W przypadku odstąpienia od leczenia, lekarz ma obowiązek:

- dostatecznie wcześnie uprzedzić o tym pacjenta lub jego przedstawiciela ustawowego bądź opiekuna faktycznego;
- wskazać realne możliwości uzyskania tego świadczenia u innego lekarza lub w podmiocie leczniczym;
- uzasadnić i odnotować ten fakt w dokumentacji medycznej.

Jeżeli lekarz wykonuje swój zawód na podstawie stosunku pracy lub w ramach służby, może nie podjąć lub odstąpić od leczenia, jeżeli istnieją poważne ku temu powody, po uzyskaniu zgody swojego przełożonego.

W przypadku odstąpienia od leczenia lekarz ma obowiązek uzasadnić i odnotować ten fakt w dokumentacji medycznej.

Rozdział 15

Więcej informacji

Więcej informacji na temat praw pacjenta można uzyskać na stronie internetowej Rzecznika Praw Pacjenta:

www.gov.pl/web/rpp

Bezpłatna infolinia:

800 190 590

Pacjent może również skontaktować się z Biurem Rzecznika Praw Pacjenta za pośrednictwem poczty elektronicznej:

kancelaria@rpp.gov.pl